

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про правові та організаційні засади громадського контролю та громадського діалогу в Україні

Цей Закон відповідно до Конституції України визначає правові та організаційні засади здійснення громадського контролю за діяльністю органів влади, їх посадових і службових осіб щодо виконання ними вимог Конституції і законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інших актів законодавства, що визначають права і свободи людини і громадянина та механізм їх реалізації (далі - акти законодавства), і встановлює відповідальність цих органів, посадових і службових осіб, а також встановлює механізм здійснення громадського діалогу в Україні.

Стаття 1. Сфера дії цього Закону

Положення цього Закону поширюються на правовідносини, пов'язані зі здійсненням громадського контролю та правові засади організації та порядку ведення громадського діалогу в Україні.

Цей Закон не поширюється на правовідносини, пов'язані зі здійсненням громадського контролю та ведення громадського діалогу пов'язаного з використанням інформації, право на отримання якої може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я людини та громадянина, для захисту репутації або законних прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Стаття 2. Визначення основних термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) громадський контроль - одна з форм реалізації конституційних повноважень народу, що полягає у безпосередньому, безоплатному контролі громадянами України, зокрема членами політичних партій, громадських

об'єднань, інших інститутів громадянського суспільства (далі - суб'єкти громадянського контролю), за діяльністю органів влади, їх посадових і службових осіб (далі - об'єкти громадянського контролю) з метою нагляду, перевірки та оцінки діяльності об'єктів громадського контролю на предмет відповідності актам законодавства, та суспільним інтересам з контролю за відповідністю діяльності об'єктів громадського контролю та за дотриманням ними державної дисципліни;

2) громадський діалог - процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами громадського діалогу, які представляють суспільні інтереси та органів державної влади з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин.

3) громадський моніторинг - це загальна, постійна процедура громадського контролю щодо безперервного регламентованого нагляду суб'єктами громадського контролю за відповідністю діяльності об'єктів громадського контролю суспільним інтересам, що має свій прояв у відстеженні ходу робіт об'єктів контролю;

4) громадські слухання - форма безпосередньої участі суб'єктів та об'єктів громадського контролю у спільному обговоренні та прийнятті проектів рішень на предмет їх відповідності діючому законодавству та суспільним інтересам шляхом проведення зібрань для публічного обговорення;

5) громадська експертиза - спеціальна процедура громадського контролю, яка є складовою механізму демократичного управління державою, що передбачає проведення досліджень, аналізу та оцінки ефективності прийняття і виконання рішень, документів та матеріалів стосовно діяльності об'єктів громадського контролю з метою визначення ефективності такої діяльності та її відповідності діючому законодавству та суспільним інтересам;

6) громадська перевірка - спеціальна процедура громадського контролю, яка передбачає сукупність дій суб'єктів громадського контролю зі збору інформації, встановленню фактів та обставин діяльності об'єктів громадського контролю в цілях визначення її відповідності діючому законодавству та суспільним інтересам;

7) громадське розслідування - це механізм громадського контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень, їх посадових осіб, інших об'єктів громадського контролю, який здійснюється в цілях забезпечення підзвітності функціонування таких об'єктів, інформування громадськості про причини та обставини порушення суспільних інтересів, законних прав фізичних та юридичних осіб, вироблення рекомендацій щодо ліквідації наслідків таких порушень, їх недопущенню, притягнення винних до відповідальності, зміцнення демократичного порядку організації та функціонування державної влади, інформування громадськості про причини та обставини порушення прав людини, які мають громадський інтерес;

8) суспільний інтерес - законні інтереси невизначеного кола осіб, пов'язані із забезпеченням їх безпеки та добробуту, дотриманням прав та свобод, благополуччя, стабільності та сталого розвитку передбачених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

До суспільних інтересів відносяться інтереси, пов'язані з формуванням та розвитком громадського суспільства, демократичної правової держави, суспільної безпеки, умов гідного життя, розвитку людини та громадянина серед яких правовідносини в сфері безпеки життя та здоров'я людей, безпечних умов праці, соціального забезпечення, освіти, науки, культури, захисту прав споживачів (користувачів), захисту довкілля, контролю за використанням бюджетних коштів, правоохоронної діяльності та оборони, а також в інших суспільно значущих сферах.

Стаття 3. Правова основа громадського контролю та громадського діалогу в Україні

1. Правовою основою громадянського контролю та громадянського діалогу в Україні є Конституція України, цей Закон, закони України "Про політичні партії", "Про громадські об'єднання", "Про доступ до публічної інформації", "Про звернення громадян", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" та інші законодавчі акти, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, нормативно-правові акти, прийняті відповідно до цього Закону.

2. Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються норми міжнародного договору.

Стаття 4. Принципи громадського контролю та громадського діалогу в Україні

1. Основними принципами громадського контролю і громадського діалогу в Україні є:

- 1) визнання пріоритету прав і свобод людини та громадянина;
- 2) соціальна справедливість і гуманізм;
- 3) законність, об'єктивність і неупередженість;
- 4) підконтрольність і підзвітність органів влади, їх посадових і службових осіб громадянському суспільству;
- 5) відкритість у діяльності органів влади, їх посадових і службових осіб для здійснення громадського контролю та громадського діалогу;
- 6) забезпечення прозорості та ефективності у взаємодії органів влади, їх посадових і службових осіб із суб'єктами громадського контролю та громадського діалогу;
- 7) обов'язковість та своєчасність реагування органами влади, їх посадовими і службовими особами на заходи громадського контролю;

8) заборона органам влади, їх посадовим і службовим особам здійснювати маніпулювання громадською думкою стосовно заходів громадського контролю та під час проведення громадського діалогу;

9) неприпустимість здійснення посадовими і службовими особами, іншими особами погроз, тиску або вчинення інших неправомірних дій стосовно суб'єктів громадського контролю або громадського діалогу до, під час або після проведення заходів громадського контролю або громадського діалогу;

10) неприпустимість проведення оплати у будь-якій формі за участь у заходах громадського контролю або у громадському діалозі;

11) заборона зловживання правом на громадський контроль та громадський діалог, якщо метою такого контролю або діалогу є, зокрема, умисне перешкоджання законній діяльності об'єктів громадського контролю;

12) взаємна відповідальність держави, її органів людини та громадянина;

13) повноти та всебічності вивчення предмета громадського контролю або громадського діалогу;

14) обґрунтованість та доведеність результатів громадського контролю та громадського діалогу;

15) відкритість, прозорість та публічність процесу проведення громадського контролю та громадського діалогу;

16) професійність та компетентність суб'єктів громадського контролю та громадського діалогу;

17) взаємодія суб'єктів та об'єктів громадського контролю та громадського діалогу;

18) обов'язковість дотримання досягнутих домовленостей в ході громадського діалогу.

Стаття 5. Основні завдання громадського контролю та громадського діалогу

1. Громадський контроль та громадський діалог здійснюється з метою захисту прав і свобод громадян від порушення об'єктами громадського контролю або ініціювання усунення раніше допущених порушень актів законодавства, законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

2. Громадський контроль покликаний сприяти:

1) підвищенню відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

2) визнанню, забезпеченню та захисту основних прав і свобод людини та громадянина;

3) підвищенню рівня участі громадян та їх об'єднань в управлінні державними справами, місцевому самоврядуванні та прийнятті рішень, що мають суспільне значення;

4) реалізації суспільних ініціатив, спрямованих на захист суспільних інтересів;

- 5) підвищенню рівня довіри громадян до діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування;
- 6) забезпеченню зворотного зв'язку між державою та суспільством, упередженню та вирішенню соціальних конфліктів;
- 7) формуванню та розвитку громадянської правосвідомості;
- 8) залученню населення в процес протидії корупції;
- 9) підвищенню ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- 10) зниженню ризиків прийняття та реалізації об'єктами громадського контролю протиправних рішень та/або рішень, що суперечать суспільним інтересам;
- 11) формування суспільної оцінки діяльності об'єктів громадського контролю;
- 12) активна участь у підвищенні правової освіти населення;
- 13) розвиток у громадян почуття відповідальності за стан всього суспільства;
- 14) активна участь у підвищенні правової освіти населення;
- 15) розвиток у громадян почуття відповідальності за стан всього суспільства.

Стаття 6. Форми здійснення громадянського контролю

1. Основними формами здійснення громадянського контролю є:
  - 1) організація та проведення громадського діалогу з питань діяльності об'єктів громадського контролю;
  - 2) участь суб'єктів громадського контролю у роботі консультативно-дорадчих та інших органів, які утворюються при органах влади;
  - 3) подання звернень до органів влади, їх посадових і службових осіб з вимогою про усунення порушень у виданих (прийнятих) актах законодавства, насамперед в тих, що стосуються суспільного інтересу, або скасування таких актів;
  - 4) розроблення проєктів законодавчих та інших нормативно-правових актів та внесення їх для розгляду об'єктам громадського контролю та громадського діалогу;
  - 5) проведення аналізу інформації про факти порушення вимог актів законодавства об'єктами громадського контролю та громадського діалогу та внесення пропозицій про притягнення винних осіб до відповідальності;
  - 6) подання до об'єктів громадського контролю відкритих звернень з вимогою про надання інформації, роз'яснень або реагування на факти правопорушень;
  - 7) звернення до об'єктів громадського контролю щодо фактів фальсифікації волевиявлення громадян під час проведення виборів з вимогою про негайне усунення порушень вимог актів законодавства і притягнення винних осіб до відповідальності;

8) ініціювання та проведення громадського публічного розслідування в разі виявлення фактів порушення вимог актів законодавства, інформування за його результатами громадськості, об'єктів громадського контролю, здійснення контролю за оперативністю реагування на відповідну інформацію та повідомлення;

9) складення списків об'єктів громадського контролю, які систематично порушують вимоги актів законодавства, етику державного службовця, посадової особи місцевого самоврядування, права та законні інтереси громадян, суспільні інтереси. Зазначені списки можуть розміщуватися на відповідних веб-сайтах суб'єктів громадянського контролю та в засобах масової інформації;

10) складення реєстру порушень вимог актів законодавства об'єктів громадського контролю та його оприлюднення на відповідних веб-сайтах суб'єктів громадянського контролю та в засобах масової інформації;

11) проведення громадської, зокрема антикорупційної, експертизи проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів, а також чинних актів законодавства;

12) утворення за участю відповідних експертів та інших фахівців у відповідній сфері громадських антикорупційних форумів, центрів громадських, зокрема антикорупційних, розслідувань для публічного розгляду фактів вчинення корупційних та інших правопорушень об'єктами громадського контролю;

13) забезпечення захисту прав і законних інтересів суб'єктів громадянського контролю, в тому числі у вітчизняних та закордонних юрисдикційних органах, у разі отримання інформації щодо здійснення на них тиску з боку відповідних об'єктів громадського контролю або спонукання до вчинення певних дій чи до бездіяльності;

14) подання позовів до суду щодо призупинення або скасування дії рішень об'єктів громадського контролю, або припинення їх діяльності, як такої, що суперечить закону та/або суспільним інтересам;

15) організація взаємодії із засобами масової інформації, у тому числі теле- та радіоорганізаціями, розміщення в них відповідних повідомлень, ініціювання та участь у проведенні журналістських розслідувань.

2. Суб'єкти громадянського контролю можуть реалізовувати своє право на громадянський контроль та громадський діалог у будь-якій іншій формі, не забороненій актами законодавства.

Стаття 7. Державні гарантії в сфері здійснення громадського контролю та громадського діалогу

1. Діяльність суб'єктів громадського контролю та громадського діалогу забезпечується встановленням державних гарантій, захистом їх прав та реалізації заходів державної підтримки відповідно до актів законодавства.

2. В Україні гарантуються:

1) конституційні права громадян на участь в управлінні державними справами безпосередньо або через своїх представників шляхом здійснення загальних та спеціальних процедур громадського контролю та громадського діалогу;

2) доступ суб'єктів громадського контролю до документів і матеріалів, необхідних для повноцінного здійснення громадського контролю і проведення громадського діалогу відповідно до вимог діючого законодавства про доступ до публічної інформації;

3) об'єктивний, всебічний та своєчасний розгляд запитів та звернень суб'єктів громадського контролю до об'єктів громадського контролю;

4) участь суб'єктів громадського контролю у роботі колегіальних органів об'єктів громадського контролю.

3. Держава сприяє:

1) становленню ефективної системи громадського контролю;

2) створенню умов для здійснення громадського контролю та проведення громадського діалогу.

4. Втручання об'єктів громадського контролю в законну діяльність суб'єктів громадського контролю заборонено.

5. За перешкоджання суб'єктам громадського контролю в їх законній діяльності, а також за переслідування суб'єкта громадського контролю у зв'язку з його участю в організації та здійсненні громадського контролю та/або проведенні громадського діалогу об'єкти громадського контролю несуть відповідальність передбачену законом.

Стаття 8. Права та обов'язки суб'єктів громадського контролю

1. Суб'єкти громадського контролю мають право:

1) здійснювати громадський контроль та проводити громадський діалог за питаннями дотриманням актів законодавства та державної дисципліни всіма об'єктами громадського контролю;

2) на доступ до інформації про діяльність об'єкта громадського контролю відповідно до вимог діючого законодавства про доступ до публічної інформації;

3) подавати запити, а також індивідуальні та колективні звернення до об'єктів громадського контролю;

4) здійснювати громадський контроль за виконанням державних програм суспільного розвитку та виконанням суспільно важливих рішень, прийнятих об'єктами громадського контролю;

5) приймати участь у роботі консультативно-дорадчих органів об'єктів громадського контролю у порядку, встановленому законодавством;

6) здійснювати заходи, спрямовані на виявлення порушень антикорупційного законодавства, в тому числі у відносинах із органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

7) здійснювати громадський контроль за дотриманням державної дисципліни, збереженням та ефективним використанням державної і комунальної власності, недопущенням проявів тяганини і бюрократизму;

8) вносити до об'єктів громадського контролю пропозиції про заходи щодо усунення порушень чинного законодавства та державної дисципліни;

9) безперешкодно відвідувати органи державної влади та органи місцевого самоврядування при здійсненні процедур громадського контролю та проведення громадського діалогу;

10) фіксувати на матеріальних носіях, в тому числі за допомогою аудіо та відеотехніки, виявлені порушення законодавства;

11) оскаржувати в порядку, встановленому законодавством, рішення, дії (бездіяльність) об'єктів громадського контролю та їх посадових осіб;

12) звертатися до суду щодо призупинення або скасування дії рішень об'єктів громадського контролю, або припинення їх діяльності, як такої що суперечить закону та/або суспільним інтересам;

13) надавати органам державної влади чи органам місцевого самоврядування інформацію про результати здійснених процедур громадського контролю відносно об'єктів громадського контролю;

14) на захист правоохоронними органами у разі виникнення загрози безпеці уповноважених осіб суб'єктів громадського контролю або вчинення протидії виконанню ними своїх обов'язків;

15) проводити заходи громадського контролю (громадські слухання, громадський моніторинг, громадську експертизу, громадську перевірку, громадське розслідування тощо) з метою захисту суспільного інтересу.

2. Суб'єкти громадського контролю мають право здійснювати іншу не заборонену чинним законодавством діяльність.

3. Суб'єкти громадського контролю зобов'язані:

1) дотримуватися законодавства України, поважати права та законні інтереси об'єктів громадського контролю, їх законних представників, посадових та службових осіб;

2) у разі виявлення порушень об'єктами громадського контролю, які підпадають під ознаки кримінальних чи адміністративних правопорушень, повідомляти про це правоохоронні органи;

3) не розголошувати конфіденційну інформацію чи інформацію з обмеженим доступом, яка стала відома під час здійснення громадського контролю або під час громадського діалогу;

4) враховувати громадську думку при здійсненні своєї діяльності;

5) здійснювати процедури громадського контролю на основі та у відповідності з вимогами цього Закону;

6) не перешкоджати встановленому режиму роботи об'єктів громадського контролю в період проведення контрольних процедур;

7) документувати на матеріальних носіях результати громадського контролю;

8) забезпечити збереження під час проведення спеціальних процедур громадського контролю отриманих документів, інформації та майна об'єкта громадського контролю;

9) надавати об'єктам громадського контролю акти по результатах здійснення загальних та спеціальних процедур громадського контролю, передбачені цим Законом, для вжиття ними заходів з усунення виявлених порушень;

10) забезпечити громадянам можливість отримання повної та достовірної інформації про проведення заходів в межах здійснення громадського контролю;

11) не розголошувати конфіденційну інформацію та інформацію комерційного характеру, отриману ними при здійсненні процедур громадського контролю, крім випадків коли така інформація є доказом порушення об'єктом громадського контролю законодавства та/або суспільних інтересів.

4. Суб'єкти громадського контролю зобов'язані дотримуватися інших обов'язків, встановлених законом.

5. Суб'єктам громадського контролю забороняється висувати вимоги та звертатися з проханнями, що не відносяться до предмету контрольних процедур.

6. Незаконне втручання в діяльність об'єктів громадського контролю, що перевіряються, заборонено.

Стаття 9. Права та обов'язки об'єктів громадського контролю

1. Об'єкти громадського контролю мають право:

1) не надавати відомості, документи та матеріали з питань, які не відносяться до тематики громадської контролю та/або становлять відомості з обмеженим доступом;

2) оскаржувати рішення суб'єктів громадського контролю;

3) здійснювати фіксацію процесу проведення громадського контролю або громадського діалогу за допомогою аудіо-та відео засобів;

4) безпосередньо бути присутніми при проведенні заходів громадського контролю, надавати пояснення суб'єктам громадського контролю щодо своєї діяльності;

5) здійснювати заходи, спрямовані на виявлення порушень актів законодавства під час діяльності суб'єктів громадського контролю;

6) вносити до суб'єктів громадського контролю пропозиції про заходи щодо усунення порушень чинного законодавства під час громадського контролю або громадського діалогу.

2. Об'єкти громадського контролю зобов'язані:

1) відкрито і прозоро здійснювати свої повноваження, оперативна та ефективно реагувати на обґрунтовані та підтверджені заходи громадянського контролю, невідкладно вирішувати питання, порушені суб'єктами громадянського контролю;

2) забезпечити безперешкодний доступ суб'єктів громадського контролю на територію і в приміщення для здійснення громадського контролю або проведення громадського діалогу;

3) забезпечити доступ до інформації щодо своєї діяльності відповідно до вимог цього Закону та діючого законодавства;

4) надавати у повному обсязі на запит суб'єкта громадського контролю необхідні достовірні документи, матеріали, відомості та іншу інформацію, крім випадків передбачених законодавством України;

5) дотримуватися порядку оприлюднення інформації відповідно до законодавства;

6) забезпечувати безпеку осіб, які здійснюють громадську перевірку від факторів впливу;

7) невідкладно вживати заходів щодо виконання законних, підтверджених та обґрунтованих вимог суб'єктів громадського контролю, в тому числі таких, що виникли за результатами громадської перевірки.

3. Забороняється перешкоджати суб'єктам громадського контролю в їх законній діяльності.

4. Забороняється брати участь в організації заходів громадянського контролю, надавати фінансове або матеріальне сприяння в їх проведенні.

Стаття 10. Основні вимоги та обмеження при здійсненні громадського контролю

1. Особи, які здійснюють громадський контроль або приймають участь у проведенні громадського діалогу, не мають права вчиняти дії, віднесені законодавством до виключної компетенції органів державної влади та органів місцевого самоврядування, наділених функціями державного нагляду та контролю.

2. Особи, які згідно до вимог цього Закону не є суб'єктами громадського контролю, не мають права здійснювати процедури громадського контролю та/або приймати участь у громадському діалозі.

Стаття 11. Конфлікт інтересів при здійсненні громадського контролю

1. Участь суб'єктів громадського контролю в процедурах громадського контролю або проведенні громадського діалогу у разі наявності конфлікту інтересів забороняється.

Стаття 12. Міжнародне співробітництво у сфері громадського контролю

1. Суб'єкти громадського контролю відповідно до своїх статутів можуть вступати до міжнародних неурядових організацій, підтримувати прямі міжнародні контакти і зв'язки, укладати відповідні угоди у галузі

громадського контролю, брати участь у здійсненні заходів, які не суперечать міжнародним зобов'язанням України.

Стаття 13. Форми здійснення громадського діалогу

1. Громадський діалог здійснюється між суб'єктами та об'єктами громадського контролю у формах:

- обміну інформацією;
- консультацій;
- узгоджувальних процедур.

2. Обмін інформацією здійснюється з метою з'ясування позицій, досягнення домовленостей, пошуку компромісу і прийняття спільних рішень з питань які викликають суспільний інтерес.

Порядок обміну інформацією визначається сторонами. Жодна із сторін не може відмовити в наданні інформації, крім випадків, якщо така інформація відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом.

3. Консультації проводяться за пропозицією сторони громадського діалогу з метою визначення та зближення позицій сторін при прийнятті ними рішень, що належать до їх компетенції.

Сторона-ініціатор направляє іншим сторонам письмову пропозицію із зазначенням предмета консультації та терміну її проведення. Сторони, які одержали таку пропозицію, зобов'язані взяти участь у консультації, спільно погодити порядок і строки її проведення та визначити склад учасників.

4. Узгоджувальні процедури здійснюються з метою врахування позицій сторін, вироблення компромісних узгоджених рішень під час розроблення проектів нормативно-правових актів.

Порядок проведення узгоджувальних процедур визначається органами соціального діалогу відповідного рівня, якщо інше не передбачено законодавством.

Недосягнення компромісу між сторонами за результатами узгоджувальних процедур не може бути підставою для перешкоджання роботі громадського контролю.

Стаття 14. Відповідальність сторін громадського контролю та громадського діалогу

1. Порушення законодавства України про громадський контроль та громадський діалог тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законами України.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова Верховної ради
України**

Д.О. Разумков

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Третякова Галина Миколаївна
Сертифікат: 12A1C72050EC685404000000C18C040003E80C00
Дійсний до: 21.06.2021 11:36:00

Апарат Верховної Ради України
№ 53д9/1-2021/147610 від 30.04.2021

495571